

Felsőrácegres

Felsőrácegres avagy Felsőrácegrespuszta közigazgatásilag Pálfához tartozó kicsiny falucska.

Fekvése

Tolna megyében, Simontornyától délre, Pakstól nyugatra, Pálfa központjától 3 kilométerre délnyugatra található, a 6317-es út mentén. A Duna menti síkságon, a Sió-csatorna közelében fekszik.

Története

A második világháború előtt két apró település is volt ezen a területen cselédlakásokkal: Alsórácegrespuszta (Alsó-Rácegrespuszta) és Felsőrácegrespuszta (Felső-Rácegrespuszta). A Sárszentlőrínchez csatolt Alsórácegrespuszta mára már elnéptelenedett, az egykori Felsőrácegrespusztát pedig Felsőrácegres néven Pálfához csatolták.

Mindkét település jelentős 20. századi író adott a magyar irodalomnak:

Felsőrácegrespusztán született Illyés Gyula és Alsórácegrespusztán nevelkedett Lázár Ervin. (A két író közt mégsem volt soha személyes kapcsolat. *„Amikor egyszer eljött Pécsre a Jelenkor szerkesztőségébe, valaki rám mutatott és azt mondta: »ez a gyerek meg rácegresi«. Hozzátettem: alsórácegresi. Abban a pillanatban mintha minden jéggé változott volna. Továbbra is nagyon tiszteltem őt, de nem tettem soha egyetlen lépést sem felé”* – mondta már Illyés halála után Lázár.[\[2\]](#))

Illyés Gyula szülőházát már lebontották, de emlékmúzeuma van Felsőrácegresen, és egy bronzszobra is áll itt, amelyet Farkas Pál készített, 1987-ben. E puszta az író *Puszták népe* című híres szociográfiájának a helyszíne.

Alsórácegrespusztából *„egyetlen öreg fa maradt meg”* – jegyezte meg szomorúan egy interjúban Lázár Ervin 2006-ban. [\[3\]](#)

Lázár Ervin szinte valamennyi meséje Rácegrespusztához kötődik, alakjait is az itteniekről mintázta, novelláinak helyszíne „a Négyszögletű Kerek Erdőn túli” *Rácpácegres*. *„Egy kis közösségben éltem ott, ahol teljesen egymásra volt utalva minden ember, mindenkinek megvolt a maga szerepe, mindenki ismert mindenkit. Már ez adott egyfajta biztonságérzetet, ami egy nagyobb helyen, különösen ma, teljesen hiányzik. Ugyanakkor részben a mérhetetlen szegénység, részben a zártság miatt egymásra voltak utalva az emberek. A gyerekek télen nem jártak iskolába, mert az messze volt, és nem volt cipőjük. A szórakozás két módja a mesélés és a tánc volt. De nem volt ez már annyira archaikus világ. Beszivárogtak a külvilág dolgai. Amikor például az utcai bálokat rendezték az úgynevezett üres szobában – volt egy üres, nem lakott szoba a cselédlakásokban –, mindig a Mészáros*

Juliska citerázott, aki nemcsak népdalokat meg magyar nótákat ismert, hanem tudott már szvinget is játszani” – emlékezett vissza Lázár Ervin.[1]¹

---

¹[1] „A legjobb szívű behemót” Pál Melinda beszélget Lázár Ervinnel